

Български институт за правни инициативи

ул. Раковски 132а, ет. 3
София 1000
България

Тел.: +359/2/9808084
office@bili-bg.org
www.bili-bg.org



Изх. №: СИДУ-99/06.12.2024 г.

ДО

доц. **Наталия Киселова**
председател на 51-вото Народно събрание на
Република България

г-н **Бойко Борисов**
председател на ПГ ГЕРБ-СДС

г-жа **Надежда Йорданова** и
акад. **Николай Денков**
съпредседатели на ПГ „Продължаваме
промяната – Демократична България“

г-н **Костадин Костадинов**
председател на ПГ ВЪЗРАЖДАНЕ

г-н **Делян Пеевски**
председател на ПГ „Движение за права и
свободи – Ново начало“

г-н **Атанас Зафиров** и
г-н **Борислав Гуцанов**
съпредседатели на ПГ БСП – Обединена левица

г-н **Джевдет Чакъров**
председател на ПГ „Демокрация, права и
свободи“

г-н **Тошко Йорданов**
председател на ПГ „Има такъв народ“

г-н **Кирил Веселински**
председател на ПГ МЕЧ

КОПИЕ ДО

МЕДИИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: публични процедури за избора на органи от Народното събрание

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Със започване работата на 51-вото Народно събрание пред Вас, като народни представители, отново се поставя **въпросът за изтеклите мандати на еднолични и колективни органи, които се избират изцяло или частично от парламента**. Последните издания на Народното събрание не съумяха да направят дори и малки стъпки в посока укрепване на институциите и допринесоха за още по-голям хаос с противоречиво организирани процедури за избор или с необосновани смени в органи. Невъзможността в българския парламент да се формира воля за спазване на Конституцията и законите на страната задълбочава политическата криза, уронва престижа и намалява доверието към НС. Тази невъзможност вече се превръща в **основа на задаващата се конституционна криза**.

За да се избегне този крайно негативен сценарий, от Български институт за правни инициативи за пореден път призоваваме Народното събрание да спази задълженията си. Попълването на състава на органите, избирани от парламента, гарантира законосъобразното им функциониране, спазването на принципа за разделението на властите и осигуряването на върховенство на правото

Ефективната борба с корупцията и работеща съдебна система са възможни единствено чрез работещи институции, затова и трябва да предприемете незабавни действия за организиране на процедури за избор на органи с изтекли и предсрочно прекратени мандати.

По Конституция Вие, като народни представители, не само сте пряк изразител на суверенитета на народа чрез предоставената ви законодателна инициатива, но и имате решаваща роля за изграждане на институционална система, която се основава на ефективното разделение и взаимно възпиране на властите.

Правният хаос с назначенията вече достига измерения, които са невиждани в най-новата ни история и застрашават нормалното функциониране на държавното управление и цели обществени сектори. Необходимо е да се припомни на народните представители, например че: 1) по преюдициално запитване от Софийски районен съд по съединени дела С-313/23, С-316/23 пред Съда на Европейския съюз относно компетентността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за образуването на дисциплинарно производство срещу съдии и прокурори при изтекъл мандат, генералният адвокат Priit Pikamäe в свое становище споделя мнението, че **ИБСС не може да изпълнява функциите си след изтекъл мандат, защото това противоречи на правото на ЕС**¹; 2) изборът на органи като

¹ [Правото на ЕС] „не допуска правна уредба, както е тълкувана в националната съдебна практика, която разрешава на членовете на орган, избрани от парламента за предварително определен мандат, който не може да бъде подновяван последователно, и оправомощени да контролират дейността и почтеността на съдиите и прокурорите, както и да предлагат образуване на дисциплинарни производства срещу тях, да продължат да упражняват de facto функциите си след изтичането на мандата им за неопределен срок, без да се определят мерки за деблокиране на процеса по обновяване на състава на този орган в близко бъдеще, когато тази правна

Комисията за противодействие на корупцията е възможен единствено опосредствано чрез други органи, тъй като предвижда участие на представител на омбудсмана, а в момента няма нито титуляр, нито заместник на институцията (чл. 8, ал. 4 от ЗПК); 3) **действащият служебен министър-председател е в несъвместимост със заемане на длъжността председател на Сметна палата**, поради което няма правна възможност той да се върне на този пост и трябва да се започне процедура за избор на председател на Сметната палата.

Конкретните стъпки, които могат да се предприемат в посока преодоляване на институционалната криза, следва да са:

- 1) **Създаване на Комисия по избор на органи.** В правомощията ѝ трябва да се включи проследяване на изтеклите мандати на органите, на която база да се състави график за провеждане на процедурите. Комисията следва да подготвя проекти на процедурни правила за избор на органите и да ги внася за приемане от народните представители. Комисията следва да бъде съставена на паритетен принцип – с еднакъв брой членове от всички парламентарни групи, тъй като политическият баланс е предпоставка за обективност при провеждане на процедурите. Минималният стандарт от реквизити, които трябва да съдържат процедурните правила, следва да включва изискване за предоставяне на концепция за управление на органа, за който се кандидатства, оценка на почтеността на кандидатите, възможност за ефективно включване на граждански организации и професионални общности при номинирането и изслушването, анализ на състоянието на органа и сектора.
- 2) **Процедура по селектиране и изслушване на кандидатите.** В правилата за всяка отделна процедура следва да се предвидят съвместни заседания на Комисията по избора на органи и съответната ресорна парламентарна комисия по публични сектори на управление (финанси, енергетика, правни въпроси и т.н.). Заседанията следва да се фокусират върху концепциите на кандидатите. Комисията по избора на органи следва да прояви проактивен подход в процеса на номиниране – да се обърне към професионални и академични общности, граждански организации за номиниране на кандидати, така че да не преобладава партийно-квотното разпределение на позициите в независимите регулатори и в другите органи.
- 3) **Избор на еднолични или колективни органи.** Каквито и правила да бъдат записани, те винаги могат да бъдат нарушени, ако народните представители не проявят самосъзнание и отговорност, че чрез конституирането на органи и

уредба не е замислена така, че да не може да породи никакво оправдано съмнение у правните субекти, що се отнася до използването на правомощията и функциите на този орган като инструмент за натиск върху дейността на тези съдии и прокурори или за политически контрол над тази дейност.“ Виж повече тук: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=290738&pageIndex=0&doclang=bg&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4535630>

извършване на персонални назначения определят не само рамката и средата за независимост на даден орган, но и доброто управление в сектори, в които материалните интереси и разходването на бюджетни ресурси са огромни. Партиите трябва да се откажат доброволно от това да индуцират политическо влияние върху регулаторите и да направят такива процедури по избор, които да осигурят, че на компетентни и почтени хора е поверено висшето административно ръководство в страната. Това важи с особена сила за инспекторите и главния инспектор на ИВСС и за членовете на ВСС от парламентарната квота. Именно изборът на тези хора, поради изискването за квалифицирано мнозинство, ще бъде и реалният тест за това Народно събрание – доколко в него има готовност за работа, базирана на установени демократични принципи и стандарти, а не на тяснопартийни прищевки.

Считаме, че обществените очаквания и гражданската енергия в момента поставят пред народните представители в 51-вото Народно събрание високата и отговорна мисия да възстановят принципа за разделение на властите и да положат всички възможни усилия за възстановяване и изграждане на демократичната институционална инфраструктура. В противен случай, рискът политическата и конституционна криза да доведе до обществено недоволство и протести е огромен.

Оставаме на разположение и имаме готовност да окажем експертна помощ на Народното събрание.

С уважение,

Екипът на Български институт за правни
инициативи